

Djurgårdens Waldorfskoleförening
Org. nr. 802422-2641

Beslut

efter riktad tillsyn vid Hagaskolan
i Solna kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Djurgårdens Waldorfskoleförening, med org.nr. 802422-2641 att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. För området *Grundläggande förutsättningar för skolenheten* ska åtgärder vidtas senast den 6 april 2020. För området *Ekonomiska förutsättningar* ska åtgärder vidtas senast den 1 september 2020. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Djurgårdens Waldorfskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleverna i grundskolan får sin garanterade undervisningstid i varje ämne utifrån timplan för grundskolan. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ skolförordningen (2011:185) och bilaga 1 till skolförordningen)
- Skolenheten har tillgång till och använder ändamålsenlig utrustning, lokaler och digitala verktyg. (2 kap. 35 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar, 5 Kursplaner)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna:

- Se till att den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 55 timmar för respektive naturorienterande ämne i mellanstadiet, 70 timmar för respektive samhällsorienterande ämne i mellanstadiet samt 75 timmar för respektive samhällsorienterande ämne i högstadiet.
- Se till att det finns tillgång till ändamålsenliga lokaler för ämnet slöjd så att syftet med utbildningen ska kunna nås.

- Se till att psykolog är delaktig i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen konstaterar att Djurgårdens Waldorfskoleförening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. (2 kap. 5 § andra stycket 2 skollagen)

Åtgärder

Huvudmannen ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Detta innebär att huvudmannen ska:

- Se till att verksamheten bär sina kostnader alternativt se till att huvudmannen har medel att hantera framtida resultatmässiga förluster.

Att verksamheten bär sina kostnader kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport samt resultatbudgetar för perioden därefter fram till och med den 30 juni 2021. Budgetarna ska avse huvudmannens hela verksamhet. En tillförlitlig motivering till nivån på budgetposterna, där hänsyn ska tas till att författningskraven uppfylls avseende verksamhetens kvalitet, ska medfölja budgetarna.

Bär verksamheten inte sina kostnader ska huvudmannen istället se till att ha medel att hantera framtida resultatmässiga förluster. Detta kan uppnås genom att ytterligare kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport samt tillhörande underlag som verifierar tillskottet.

- Se till att tillgångarna är minst lika stora som skulderna, vilket innebär att det egna kapitalet ska uppgå till minst noll kronor.

Detta kan uppnås genom att kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport samt tillhörande underlag som verifierar tillskottet. Det egna kapitalet kan även återställas genom att huvudmannen genererar resultatmässiga vinster. Detta

kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport.

- Se till att huvudmannen har ekonomiskt utrymme att löpande kunna betala sina skulder när de förfaller till betalning.

Det ekonomiska utrymmet kan exempelvis visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport samt månadsvisa likviditetsbudgetar för perioden därefter fram till och med 30 juni 2021 där förväntade in- och utbetalningar framgår. Budgetarna ska avse huvudmannens hela verksamhet. En tillförlitlig motivering till nivån på budgetposterna, där hänsyn ska tas till att författningskraven uppfylls avseende verksamhetens kvalitet, ska medfölja budgetarna. Eventuell extern finansiering ska styrkas med exempelvis kreditavtal.

Ovanstående åtgärder är förslag på åtgärder. I den mån det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Skolinspektionens bedömning

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Timplan och garanterad undervisningstid

Skolinspektionen bedömer att det finns brister avseende den garanterade undervisningstiden i de naturorienterade ämnena och de samhällsorienterade ämnena för elever i årskurs 4-6 samt i ämnet samhällskunskap i årskurs 7-9. Visserligen ligger den totala undervisningstiden för samtliga naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i linje med den nationella timplanen, men endast en del av undervisningstiden är fördelad per respektive ämne. Reserverande del återfinns som gemensam tid för samtliga ämnen inom block. Rektorn har inte säkerställt att elever i mellan- och högstadiet får den garanterade undervisningstiden i ämnena kemi, fysik, religionskunskap och samhällskunskap i mellanstadiet samt i samhällskunskap i högstadiet. Detta innebär en risk att eleverna i dessa ämnen får mindre än den garanterade undervisningstid som följer av den stadiindelade timplanen.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan vara minst 6 890 timmar. Enligt skolförordningen beslutar huvudmannen efter förslag från rektorn om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna

inom ett stadium. I bilaga 1 till skolförordningen (2011:185) anges hur många timmar eleverna ska få undervisning i respektive ämne per stadie. En skola får minska ett ämne eller ämnesgrupp med högst 20 procent av undervisningstiden för att istället använda till skolans val. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas. För läsåret eller för kortare tid ska det finnas ett schema för undervisningen.

Enligt skolförordningen och den stadieindelade timplan som gäller från den 1 juli 2019 (se bilaga till skolförordningen) ska elever på mellanstadiet få garanterade minst 55 timmars undervisning i respektive ämne som ingår i de naturorienterande ämnena. De resterande 28 timmarna får fördelas fritt mellan de tre naturorienterande ämnena i mellanstadiet. För de samhällsorienterande ämnena gäller att elever i mellanstadiet får garanterade minst 70 timmars undervisning i respektive ämne och i högstadiet 75 timmars undervisning i respektive ämne. De resterande 53 timmarna i mellanstadiet och 52 timmarna i högstadiet får fördelas fritt mellan de fyra samhällsorienterande ämnena.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns brister när det gäller att säkerställa att eleverna ges den garanterade undervisningstiden i de naturorienterande ämnena och de samhällsorienterande ämnena enligt den stadieindelade timplanen. Vid dokumentstudier av Hagaskolans timplan för läsåret 2019/2020 framkommer att den totala undervisningstiden i de naturorienterande ämnena i mellanstadiet ligger i linje med den nationella timplanen. En del av den totala undervisningstiden i de naturorienterande ämnena är fördelade mellan ämnena biologi (66 timmar) och fysik (33 timmar) och de resterande timmarna redovisas som gemensam tid för de tre naturorienterande ämnena. Därmed går det inte att utläsa hur mycket undervisningstid som elever i mellanstadiet får i ämnet kemi. Den undervisningstid om 33 timmar som elever i mellanstadiet enligt skolans timplan får i ämnet fysik är minskad med mer än 20 procent av den garanterade undervisningstiden om 55 timmar. Vidare framgår av skolans timplan att även undervisningstiden för de samhällsorienterande ämnena i mellan- och högstadiet är fördelad dels som gemensam tid för de fyra ämnena, dels per respektive ämne. Det framgår även att eleverna i mellanstadiet inte får någon undervisningstid i ämnet samhällskunskap och att undervisningstiden i högstadiet för det aktuella ämnet är knappt 17 timmar av den garanterade undervisningstiden om 75 timmar. När det gäller ämnet religionskunskap får elever i mellanstadiet enligt skolans timplan 26 timmar undervisningstid, jämfört med den garanterade undervisningstiden om 70 timmar.

Såväl rektorn som lärare uppger i intervjuer att elever får undervisning i såväl kemi och fysik i mellanstadiet som i samhällskunskap i mellan- och högstadiet, men att rektorn inte kan säkerställa att eleverna får den garanterade undervisningstiden för respektive ämne. Enligt rektorn redovisas undervisningstiden för de aktuella ämnena inom de timmar som skolans timplan anger som gemensam tid för de naturorienterande respektive de samhällsorienterande ämnena. Rektorn uppger vidare att hon följer upp vad lärarna har behandlat inom undervisningen för de olika ämnena och vilka lektioner som har ställts in. Där emot framgår av rektorsintervjun att lärarna inte kan redovisa hur många timmar som har använts i respektive ämne utan endast vilka delar i ämnet som de har arbetat med.

Tillgång till ändamålsenliga lokaler

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte har tillgång till ändamålsenliga lokaler för att kunna uppfylla syftet med utbildningen i ämnet slöjd. Utredningen visar att eleverna under hela läsåret 2018/2019 samt under det innevarande läsåret enbart har fått undervisning i de delar av det centrala innehållet i ämnet som är möjliga att genomföra utan tillgång till ändamålsenliga lokaler och utrustning. I ämnena idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap har skolan använt tillfälliga lösningar för att kunna ge eleverna undervisning i enlighet med kursplanen. När det gäller ämnet slöjd saknar skolan fortfarande ändamålsenliga lokaler för undervisningen. Det innebär att eleverna inte kan ges undervisning i alla delar av ämnets syfte och centrala innehåll i enlighet med kursplanen för slöjd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att för utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. I läroplanen anges att det är rektorns ansvar att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning. Vidare framgår av kursplanen att undervisningen i ämnet slöjd ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i olika hantverk och förmågan att arbeta med olika material och uttrycksformer. Genom undervisningen i ämnet slöjd ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att formge och framställa föremål i olika material med hjälp av lämpliga redskap, verktyg och hantverkstekniker. I det centrala innehållet för årskurs 7-9 ingår bland annat; metall, textil och trä, deras kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material, till exempel nyproducerade och återanvända material.

Skolinspektionens utredning

Det framgår av utredningen att skolan för närvarande saknar tillgång till ändamålsenliga lokaler för att kunna behandla alla delar av det centrala innehållet i ämnet slöjd. Rektorn uppger i intervju att skolan från och med läsåret 2018/2019 har flyttat till befintliga lokaler där det saknas tillgång till vissa specialsalar. Såväl rektorn som lärare berättar att undervisningen i vissa praktisk-estetiska ämnen, såsom idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap samt slöjd, har sedan flytten fokuserat på att behandla de moment som är möjliga att genomföra utan tillgång till specialsalar. Lärare uppger bland annat i intervju att det är en utmaning att bedriva undervisning i praktisk-estetiska ämnen då det saknas ändamålsenliga lokaler. De beskriver hur de fått anpassa planeringen av undervisningen i de aktuella ämnena utifrån rådande förutsättningar, vilket bland annat innebär att de fått skjuta upp vissa moment i väntan på tillgång till andra lokaler.

Utredningen visar att det vid tiden för Skolinspektionens tillsyn inte finns någon fastställd och långsiktig plan för att säkerställa tillgången till ändamålsenliga lokaler i några av de praktisk-estetiska ämnena. Rektorn säger att ämnessalarna för de praktisk-estetiska ämnena behöver rustats upp under innevarande läsår. Under utredningen inkom huvudmannen och rektorn med uppgifter om att tillfälliga lösningar har aktualiserats som säkrar att eleverna får undervisning i ämnena hem- och konsumentkunskap samt idrott och hälsa på ett sådant sätt att de ges möjlighet att uppnå kunskapskraven i dessa ämnen. När det gäller ämnet slöjd saknar dock skolan fortfarande tillgång till ändamålsenliga lokaler där undervisningen kan bedrivas. Enligt rektorn har eleverna fått undervisning i de moment i ämnet slöjd som behandlar trä- och metall innan flytten av skolverksamheten till nuvarande lokaler, men att det inte bedrivits undervisning i dessa moment i ämnet under föregående läsår (2018/2019). Även eleverna uppger i intervjuer att deras slöjdlektioner under föregående läsår inte innefattade arbete med trä- och metall. Lärare i slöjd beskriver att de under höstterminen 2019 har planerat arbete med trä genom att tälja, för att senare gå över till att fläta rottingkorgar. "I värsta fall behöver vissa moment skjutas framåt", uttrycker en lärare. Representanter för huvudmannen uppger att skolan har arbetat med vissa moment inom trä men att det inte har varit möjligt att arbeta kring metall i dagens lokaler. Av intervjuer med såväl huvudmannen som rektorn framgår att skolan sedan tidigare har nödvändig utrustning för ämnet slöjd men som de inte kan packa upp eftersom det saknas utrymme för det.

Representanter för huvudmannen och rektorn uppger att skolverksamheten kommer till läsåret 2020/2021 att flyttas till nya lokaler där det även kommer att finnas tillgång till de specialsalar som krävs. Enligt de intervjuade representanterna kommer de nya lokalerna, förutom specialsalar för ämnena hem- och konsumentkunskap och slöjd, även innefatta en så kallad multihall där idrotten kommer att bedrivas. Huvudmannen beskriver att vissa delar av de kommande lokalerna successivt ska kunna användas för undervisningen i bland annat ämnet slöjd. Enligt huvudmannen kommer anpassningen och ombyggnaden i första hand inriktas mot speciallokaler och ämnessalar och att delar av lokalerna ska direkt kunna användas för undervisningen i slöjd och hem- och konsumentkunskap. Vidare uppger representanter för huvudmannen att målsättningen är att ämneslokaler färdigställs senast under första kvartalet 2020. I intervju som genomfördes med representanter för huvudmannen den 26 september 2019 uppger de att det pågår slutförhandlingar med fastighetsägaren till de berörda lokaler, som skolan kommer att få tillgång till från den 1 november 2019. I en kompletterande intervju med rektorn den 6 december 2019 framkommer dock att skolan fortfarande inte har tillgång till dessa lokaler. Huvudmannen uppger i sitt yttrande till Skolinspektionen den 11 december 2019 att förhandlingarna avseende de nya lokalerna nu är avklarade och att huvudmannen avvaktar dokumentation och avtal. Vidare uppger huvudmannen att de räknar med att kunna nyttja nya ämnessalar under vårterminen 2020.

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att det finns brist inom elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Visserligen framkommer det i utredningen att specialpedagog, kurator och skolsköterska arbetar förebyggande och hälsofrämjande men utredningen visar att psykolog inte medverkar i detta arbete.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skolinspektionens utredning

Vid Skolinspektionens besök på Hagaskolan den 23 augusti 2019 framkommer att skolsköterska, kurator och personal med specialpedagogisk kompetens arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Representanter för elevhälsan, lärare och rektorn ger i intervjuer exempel på insatser som under föregående läsår har genomförts inom ramen för elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. I samtliga intervjuer framkommer dock att psykolog inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. I intervju med såväl elevhälsan som rektorn framkommer att psykolog under föregående läsår inte alls har medverkat i elevhälsans arbete. Rektorn och representanter för elevhälsan uppger att de under föregående läsår inte såg något behov av den psykologiska kompetensen. I intervju med elevhälsan uttrycks samtidigt att det finns ett visst behov av handledning från psykologen för att bredda elevhälsoteamets kompetenser men att det saknas beslut om detta. Av huvudmannens synpunkter på protokollet från tillsynsbesöket framkommer att rektorn inför innevarande läsår har efterfrågat lämplig kandidat med psykologisk kompetens från det bolag som skolan redan hyr in skolläkare och skolsköterska ifrån. Rektorn uppger i ett telefonsamtal med Skolinspektionen den 6 december 2019 att skolan har fått tillgång till en psykolog men att den psykologiska kompetensen har ännu inte använts i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Av utredningen framgår att verksamheten inte bär sina kostnader, att huvudmannens egna kapital är negativt och att huvudmannen därmed saknar medel att hantera resultatmässiga förluster. Vidare framgår att det finns en risk för att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller.

Av utredningen framgår att huvudmannen inte bär sina kostnader, dvs. att kostnaderna överstiger intäkterna. Undantaget rekonstruktionsåret 2017/2018 så har huvudmannen inte burit sina kostnader sedan 2012/2013. Visserligen har huvudmannen redovisat en preliminär vinst räkenskapsåret 2018/2019, men det framgår av uppgift från huvudmannen att en redovisad intäkt under perioden är hänförlig till tidigare räkenskapsår vilket medför att verksamheten inte heller bär sina kostnader detta räkenskapsår.

Av utredningen framgår att huvudmannen har ett negativt eget kapital. Det innebär att skulderna överstiger tillgångarna och att medel för att täcka resultatmässiga förluster därmed saknas. Huvudmannen har haft ett negativt eget kapital sedan den 30 juni 2014. Den företagsrekonstruktion som genomfördes perioden mars 2017 till maj 2018 och den ackordsuppgörelse som träffades har inte inneburit att eget kapital återställts.

Av utredningen framgår vidare att det finns en risk för att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller. Huvudmannen har inga långfristiga skulder och de kortfristiga skulderna har överstigit de totala tillgångarna per samtliga sex senaste bokslutsdatum. Det innebär att huvudmannens betalningsförmåga är svag och att det råder en osäkerhet om huvudmannen kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller. Det innebär också att det råder en osäkerhet om huvudmannen har utrymme att hantera oförutsedda utgifter. Under räkenskapsåret 2018/2019 har huvudmannen fått anstånd med fyra månaders lokalhyra bland annat då likvida medel saknades. Huvudmannen avslutade vidare en företagsrekonstruktion i maj 2018 och har tidigare fått tre betalningsanmärkningar, varav den senaste uppkom i april 2017.

Huvudmannen har inkommit med uppgifter om att huvudmannen kommer att bära sina kostnader, på sikt återställa det egna kapitalet och att det finns en förmåga att löpande betala skulder som förfaller till betalning. Huvudmannen anger bland annat att ekonomin är stabil, att skolan förväntas generera positiva resultat innevarande räkenskapsår och att det negativa egna kapitalet successivt kommer att övergå till positivt. Det framgår att även förskolan förväntas generera ett positivt resultat. Huvudmannen har inkommit med budgetar för skolan och förskolan. Vidare anger huvudmannen att kontanta medel kommer att tillföras vid behov och att detta kommer att ske i form av ett efterställt lån från en av medlemmarna i föreningen, dvs. ett lån med sämre förmånsrätt än övriga lån. En hyresfordran som ett medlemsbolag har på huvudmannen kommer vidare, som det får förstås, att avskrivas eller omvandlas i medlemsbolaget och hos huvudmannen omvandlas till samma sorts lån som angetts ovan.

Vad huvudmannen anfört föranleder dock ingen annan bedömning. Huvudmannens uppgifter handlar om planerade åtgärder. Även om hyresskulden skulle avskrivas är huvudmannens egna kapital alltså negativt med ett betydande belopp. Ett tillskott av kontanta medel, i form av ett lån, och en omvandling av hyresskulden till ett efterställt lån enligt ovan, skulle i och för sig påverka förmågan att betala skulder i takt med att de förfaller, men det finns inga garantier för att ett sådant lån kommer att lämnas och även om det skulle ske

påverkar det varken det negativa egna kapitalet eller huvudmannens förmåga att bära sina kostnader. De förväntade vinsterna i verksamheterna är vidare än så länge prognoser och det finns även otydligheter avseende de inkomna budgetarna. Skolinspektionen vill i sammanhanget tydliggöra att den juridiska personen som är att anse som huvudman i skollagens mening är den ideella föreningen och inte dess medlemmar.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap 5 § skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Enligt skollagen krävs även att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. Av 26 kap. 3 § skollagen framgår vidare att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller dessa krav.

I förarbetena till skollagen (prop. 2017/18:158, s. 122) anges vidare att den enskilde ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kravet gäller under hela den tid då verksamheten bedrivs. I kravet på ekonomiska förutsättningar ligger att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som innebär att den bär sina kostnader och att det finns ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar. Det kan bli aktuellt att ingripa mot en aktör om ekonomin kraftigt försämras, t.ex. genom vikande elevunderlag eller att aktörens tillgångar minskar, på ett sådant sätt att det påverkar förutsättningarna att bedriva en verksamhet av godtagbar kvalitet enligt lagar och andra föreskrifter. Om verksamheten visar ett underskott bör det vägas in om det finns fonderade eller andra medel, exempelvis en bankgaranti, tillgängliga för att hantera underskottet. En prognos som visar att det finns förutsättningar att inom skäligen tid nå ett överskott kan också vara en indikation på att kravet är uppfyllt.

Skolinspektionens utredning

Av utredningen framgår att huvudmannen inte bär sina kostnader, dvs. kostnaderna överstiger intäkterna, och att så har varit fallet under en längre tid. Undantaget räkenskapsåret 2017/2018 då huvudmannen var under företagsrekonstruktion har huvudmannen inte burit sina kostnader sedan 2012/2013 enligt årsredovisningarna för 2013/2014 – 2017/2018. Visserligen visar huvudmannen

en vinst om 138 000 kronor enligt den preliminära resultatrapporten för räkenskapsår 2018/2019, men enligt uppgifter från huvudmannen avser en intäkt om 432 000 kronor i resultatrapporten en för stor reservering av löneskulden under år 2017. Den redovisade intäkten hör således till tidigare räkenskapsår. Räknas inte intäkten om 432 000 kronor med i resultatet för räkenskapsår 2018/2019 visar huvudmannen således en förlust för räkenskapsåret om minus 294 000 kronor.

Av utredningen framgår att huvudmannen har ett negativt eget kapital, vilket innebär att huvudmannens skulder överstiger de totala tillgångarna, och därmed saknas medel för att täcka upp för resultatmässiga förluster. Huvudmannens egna kapital har varit negativt sedan den 30 juni 2014 enligt årsredovisningarna för 2013/2014 -2017/2018 och enligt en preliminär balansrapport per den 30 juni 2019. Enligt årsredovisningen för 2017/2018 uppgick det egna kapitalet till minus 2,3 miljoner kronor per den 30 juni 2018 trots att huvudmannen, till följd av företagsrekonstruktionen, redovisade en vinst om 884 000 kronor det aktuella räkenskapsåret. Orsaken till det negativa egna kapitalet är att huvudmannen inte burit sina kostnader under tidigare räkenskapsår. Enligt den preliminära balansrapporten per den 30 juni 2019 uppgick det negativa egna kapitalet till minus 2,1 miljoner kronor.

Av utredningen framgår vidare att det finns en risk för att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller. Av årsredovisningarna för 2013/2014-2017/2018 samt av preliminära balansrapporten per den 30 juni 2019 framgår att de kortfristiga skulderna har överstigit de totala tillgångarna per samtliga sex senaste bokslutsdatum samt att huvudmannen saknar långfristiga skulder. Enligt den preliminära balansrapporten per den 30 juni 2019 överstiger de kortfristiga skulderna de totala tillgångarna med 2,1 miljoner kronor. Det innebär att det finns skulder som inte motsvaras av tillgångar och eftersom skulderna förfaller till betalning inom ett år är det osäkert hur betalningen ska finansieras. Utredningen visar även att huvudmannen tidigare haft betalningssvårigheter. Enligt ett skriftligt yttrande från huvudmannen har föreningen under 2018/2019 fått uppskov med hyresbetalningar om totalt 1,3 miljoner kronor. I intervju den 26 september 2019 uppgav företrädare för huvudmannen att orsaken till uppskovet bland annat var att det saknades likviditet. Vidare framgår av ett UC-utdrag daterat den 12 september 2019 att huvudmannen har tre betalningsanmärkningar daterade i oktober 2016, mars 2017 samt april 2017 om totalt 698 000 kronor. Av UC-utdraget framgår även att huvudmannen avslutade en företagsrekonstruktion den 23 maj 2018. Enligt årsredovisningen för 2017/2018 inleddes rekonstruktionen i mars 2017 och avslutades i

maj 2018 med att en ackordsförhandling hölls där tingsrätten fastställde ackordet och en andel av huvudmannens skulder skrevs därmed av. Enligt UC-utdraget har dock inga betalningsanmärkningar uppkommit efter att företagsrekonstruktionen avslutades och huvudmannen har inget skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten.

Under utredningen har huvudmannen inkommit med uppgifter att huvudmannen kommer att bära sina kostnader och på sikt återställa det egna kapitalet samt att det finns en förmåga att betala skulder i takt med att de förfaller till betalning. Huvudmannen har skriftligen och i intervju kommenterat den ekonomiska ställningen och menar att skolan har en stabil utveckling och förväntas generera ett positivt resultat och positiva kassaflöden. Det egna kapitalet kommer enligt huvudmannen successivt övergå till att bli positivt i takt med att skolans verksamhet stabiliseras. Det framgår vidare av erhållen budget för förskolan att den förväntas generera ett positivt resultat räkenskapsår 2019/2020. Huvudmannen har även inkommit med budgetar för skolan som visar överskott. Huvudmannen har vidare inkommit med uppgift om att föreningen fått uppskov med betalning av fyra månadshyror om totalt 1,3 miljoner kronor för perioden januari till och med april 2019 och i intervju den 26 september 2019 anges som skäl till detta bland annat att det saknats likviditet. Huvudmannen har i skrivelse daterad den 21 augusti 2019 inkommit med uppgifter om att hyresskulden har omvandlats till en reversskuld till ett medlemsbolag som kommer att betalas vid anmodan från huvudmannen. Som underlag till reversskulden har huvudmannen inkommit med ett ej underskrivet skuldebrev daterat den 1 juli 2019 till motsvarande belopp som hyresskulden. I intervju den 26 september 2019 har huvudmannen istället uppgett att hyresfordran som medlemsbolaget har på huvudmannen kommer att avskrivas och att detta kommer att synas i bokslutet för 2020 samt att kontanta medel kan tillskjutas vid behov. I telefonintervju, med en företrädare för huvudmannen, den 17 oktober 2019 framgår bland annat att någon avskrivning av föreningens hyresskuld ännu inte har skett och det framgår också att några ytterligare likvida medel ännu inte har tillskjutits huvudmannen. Företrädaren anger att kontanta medel kommer att tillföras i form av ett efterställt lån från ett av medlemsbolagen och att även hyresskulden kommer att omvandlas till ett sådant lån. Huvudmannen menar att de efterställda lånen är att likställa vid eget kapital för föreningen. Av ett skriftligt yttrande från huvudmannen daterat den 21 augusti 2019 framgår även att det inte finns några garantier eller borgensförbindelser utfärdade till förmån för föreningen.

Huvudmannen har även inkommit med budgetar för förskolan avseende 2019/2020 och för skolan avseende 2019/2020 – 2021/2022. Samtliga budgetar visar överskott, men budgetarna för de två verksamhetsområdena har olika uppställningsform och det framgår inte om skolenhetens budget är en resultat- eller likviditetsbudget. Skolinspektionen har inte erhållit någon resultatbudget på huvudmannanivå. I budgeten för skolenheten avseende 2019/2020 uppgår antalet elever till 172. Enligt skriftlig information från huvudmannen den 9 augusti 2019 uppgår dock elevantalet till 159 hösten 2019.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamheten vid Hagaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Djurgårdens Waldorfskoleförening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Ägar- och ledningsprövning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Djurgårdens Waldorfskoleförening uppfyller författningarnas krav inom ägar- och ledningsprövning.

Av 2 kap. 5 a § skollagen framgår att följande personer ska omfattas av ägar- och ledningsprövningen när det gäller en juridisk person: den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett *bestämmande inflytande över verksamheten*, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, bolagsmännen i kommanditbolag och andra handelsbolag, samt personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett *väsentligt inflytande* över verksamheten.

Skolinspektionen har gjort bedömningen att följande personer tillhör ägar- och ledningskretsen: styrelseledamot UJ, styrelseledamot EJ, styrelseledamot MTG, styrelseledamot FJ, styrelseledamot CA, styrelseledamot MK, styrelseledamot SJ och styrelsesuppleant SF.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Djurgårdens Waldorfskoleförening uppfyller författningarnas krav inom området extra anpassningar och särskilt stöd.

På Skolinspektionens vägnar

X Andreas Gydingsgård

Beslutsfattare
Signerat av: Andreas Gydingsgård

X Renata Grelak

Föredragande
Signerat av: Renata Grelak

I ärendets slutliga handläggning har utredare Tonny Johansson och Anna Möller medverkat. Vid bedömningen av om huvudmannen uppfyller författningarnas krav inom ägar- och ledningsprövning har även utredare Matilda Blom medverkat. Ekonomer Madelene Lindskog och Christina Lundborg samt avdelningsjurist Tove Björnheden har medverkat vid bedömningen av om huvudmannen uppfyller författningarnas krav när det gäller ekonomiska förutsättningar.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om den riktade tillsynen

Bilaga 1: Fakta om den riktade tillsynen

Skolinspektionen har den 8 maj 2019 initierat en riktad tillsyn baserat på de nya bestämmelser som från och med den 1 januari 2019 ställer krav på att huvudmannen har erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten samt i övrigt bedöms lämplig att bedriva denna. De nya bestämmelserna förtydligar även kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kraven ska vara uppfyllda både vid tillståndsprövning samt fortlöpande därefter. Förutom området *Ägar- och ledningsprövning samt prövning av huvudmannens ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten* har den riktade tillsynen även omfattat områdena *Extra anpassningar och särskilt stöd* samt *Grundläggande förutsättningar för skolenheten* vid Hagaskolan. Skolinspektionen har tagit del av skriftligt underlag från huvudmannen och ett annat skriftligt underlag som kommunicerats med huvudmannen, genomfört ett besök på skolan den 23 augusti 2019, intervjuat huvudmannen den 26 september och 17 oktober 2019 samt genomfört en kompletterande intervju med rektorn den 6 december 2019. Huvudmannen har kommit med synpunkter på de uppgifter som ligger till grund för beslutet.

Hagaskolan är en fristående skola belägen i Solna kommun. Skolan har förskoleklass och årskurserna 1-9 och vid tiden för Skolinspektionens tillsyn går cirka 160 elever. Skolan leds av en rektor med stöd av en biträdande rektor. Huvudman är Djurgårdens Waldorfskoleförening, en ideell förening med organisationsnummer 802422-2641.